

آشنائی با الزامات رگولاتوری

(سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی)

۱

سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی

[مخابراتی](#)

[۱۳۸۲](#)

[وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات](#)

[تهران، ایران](#)

www.cra.ir

نوع

بنا نهاده

بنیانگذاران

دفتر مرکزی

وبگاه

مدت دوره : ۱۲ ساعت

تهیه کننده : غلامحسین پیرایش

سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی، با استناد به ماده ۷ قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مصوب ۱۹/۹/۱۳۸۲ **مجلس شورای اسلامی** از تجمیع معاونت امور مخابراتی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و اداره کل ارتباطات رادیویی، به منظور ایفای وظایف و اختیارات حاکمیتی، نظارتی و اجرایی در بخش تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی وابسته به **وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات** تاسیس شده است. این سازمان می بایست یک نهاد مستقل قانونگذار و نظارتی باشد که نقش آن رقابتی کردن بازار ارائه خدمات مخابراتی و بالا رفتن کیفیت خدمات آنهاست. میزان اهمیت و نقش بسزای این نهاد در رونق بخش خصوصی از وظایفی که بر مبنای اساسنامه بر عهده آن گذاشته شده است مشخص می باشد.

سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی به منظور اجرای مصوبات **کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات** و تحقق اهداف و ایفای وظایف مورد نظر در بخش ارتباطات رادیویی تاسیس شده و رئیس این سازمان معاون وزیر است.

فعالیت های سازمان

۱. صدور پروانه
۲. استانداردها و تأیید نمونه
۳. تدوین جدول ملی فرکانس
۴. نظارت و اعمال مقررات

وظایف و اختیارات سازمان

- صدور پروانه فعالیت و بهره برداری برای ارائه هرگونه خدمات مخابراتی و پستی.
- اعمال استانداردها، ضوابط و نظام های کنترل کیفی و تأیید نمونه تجهیزات (Type Approval) در ارائه خدمات و توسعه و بهره برداری از شبکه های مخابراتی، پستی و فناوری اطلاعات در کشور.
- تدوین و ارائه پیشنهاد در خصوص تعیین فعالیت ها و بهره برداری های غیز مجاز پستی و مخابراتی، تعیین جریمه در هر مورد و اعلام اعمال آن در چارچوب قوانین و مقررات پس از طی مراحل قانونی.
- تدوین و تنظیم مقررات، آیین نامه ها، جدول های تعرفه و نرخ های کلیه خدمات در بخش های مختلف ارتباطات و فناوری اطلاعات، تعیین کف یا سقف آن ها به منظور حصول اطمینان از رقابت سالم و تداوم ارائه خدمات و رشد کیفی آن ها برای تصویب توسط کمیسیون در چارچوب قوانین و مقررات.
- وصول مطالب حق الامتیاز صدور پروانه، هزینه استفاده از فرکانس، هزینه جبران خسارت و سایر وجوهی که طبق قوانین و مقررات مربوط به تصویب می رسد و واریز آن به حساب های خزانه.
- نظارت بر عملکرد دارندگان پروانه ها در چارچوب مفاد پروانه های صادر شده و رسیدگی به تخلفات و ملزم نمودن آنان به انجام تعهدات و وظایف از طریق اخطاریه یا لغو موقت یا دائم امتیازها و پروانه های بهره برداری.
- تدوین و پیشنهاد دستورالعمل ها و ضوابط به اتصال متقابل شبکه های مخابراتی و رایانه ای از نظر امنیت، ایمنی اتصالات و تعرفه های آن ها به کمیسیون و نظارت بر اعمال آن ها.
- تدوین و پیشنهاد دستورالعمل ها به کمیسیون تنظیم مقررات و اعمال مصوبات در موارد زیر:
 - الف- چارچوب توافق نامه های درجه و سطح خدمات به منظور شفاف سازی کیفیت خدمات در مقابل هزینه آن، در شبکه های پستی، مخابراتی و فناوری اطلاعات.
 - ب- نام گذاری دامنه ها (Domain Names)، تعیین شماره ها و کدها در شبکه های پستی، مخابراتی و فناوری اطلاعات.
 - ج- حمایت از حقوق استفاده کنندگان خدمات پستی و مخابراتی و نظارت مستمر بر اعمال صحیح آن ها.
 - د- تدوین و پیشنهاد دستورالعمل های لازم به منظور تنظیم روابط ارائه کنندگان خدمات پستی، مخابراتی.
 - ه- پیشنهادات اصلاح قوانین پستی، مخابراتی و ارتباطی.

- کلیه وظایف وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مندرج در قانون استفاده از بی‌سیم‌های اختصاصی و غیر حرفه‌ای - مصوب ۱۳۴۵- و اصلاحات بعدی آن و کلیه تعهدات بین‌المللی مرتبط که جمهوری اسلامی ایران بر اساس قانون ملزم به رعایت آن‌ها می‌باشد.
- انجام امور تحقیقاتی و ارائه آموزش‌های تخصصی مرتبط و اطلاع‌رسانی عمومی در زمینه ارتباطات مجاز رادیویی با استفاده از توان مدی‌های بخش‌های دولتی و غیر دولتی.
- حمایت از صاحبان صنایع، انجمن‌ها و اتحادیه‌های ارائه‌کنندگان خدمات مخابراتی و ارتباطی و هدایت، راهبری آن در جهت کاهش امور اجرایی سازمان.
- تنظیم فضای فرکانسی کشور و نظارت مستمر بر آن
- مدیریت آزدسازی و خصوصی‌سازی بخش‌های پست و مخابرات.

استقلال سازمان

سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی با وجود مأموریت‌های فرادولتی که دارد اما زیرمجموعه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات است. این موضوع همواره زمینه‌ساز تلاش‌ها برای جدایی این سازمان از دولت بوده است. مطابق گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس با استناد به گزارش اتحادیه بین‌المللی مخابرات، ۱۱۵ کشور دارای رگولاتور مستقل، و ۳۳ کشور هم وابسته که ایران جزو این ۳۳ کشور محاسبه شده است. موافقان و طراحان استقلال این سازمان معتقدند این زیرمجموعه وزارت ارتباطات، جایگاهی حاکمیتی و فرادولتی دارد که نمی‌بایست درون دولت باشد و باید به بخشی از نهادهای فراقوه‌ای منتقل شود.^[۱]

اصول رگولاتوری

سلامت در رقابت، شفافیت در عملکرد، انصاف در خدمات، عدالت در سرویس، اخلاق محوری، صراحت و نوآوری

اهداف رگولاتوری

- تثبیت جایگاه سیاست‌گذاری و نظارتی حاکمیت کلی و فاصله گرفتن از امور تصدی‌گری غیرضروری
- تسهیل حضور بخش غیردولتی و ترغیب آن برای مشارکت حداکثری در عهده داری امور تصدی‌گری
- حفظ منافع ملی
- حفظ رقابت سالم در میان فعالان
- ریشه کنی فساد

-حقوق مشترکین:

- مشخصات و نرخ خدمات باید به نحوی مناسب و کامل و بطور رایگان به اطلاع متقاضیان و مشترکین رسانده شود.
- مکانی مناسب برای پاسخگویی به مشترکین و متقاضیان با نشانی دقیق و ساعت کاری مشخص به آگاهی ایشان برسد.
- دارنده‌ی پروانه فقط حق ارائه‌ی خدماتی را دارد که در شرایط دارنده‌ی پروانه و ضوابط آن قید شده باشد.
- خدمات قابل ارائه از سوی دارنده پروانه منحصر به محدوده جغرافیایی تعیین شده در پروانه می‌باشد.

- دارنده ی پروانه ملزم به اعلام زمان شروع و مدت ثبت نام، چگونگی دریافت وجه، نحوه ی دریافت مدارک، زمان برقراری خدمات و دیگر موارد مقتضی به روش مناسب، برای مشترکین است.
- در صورت اختلاف بین دارنده پروانه و مشترکین و متقاضیان یا در صورتی که هر یک از طرفین به تعهدات خود عمل نکنند، در مرحله ی نخست از طریق مذاکره بین طرفین، نسبت به رفع اختلاف اقدام خواهد شد؛ و در صورت عدم توافق، مرجع رسیدگی طبق شرایط مندرج در پروانه عمل خواهد کرد.
- در صورتی که مشترک به کلیه تعهدات خود عمل نماید، دارنده پروانه ملزم به استمرار در ارائه ی خدمات می باشد.
- دارنده ی پروانه موظف است خرابی های ارتباط مشترکین را ظرف مدت اعلام شده رفع نماید.
- ضروری است بین دارندگان پروانه و متقاضیان، قراردادی منعقد گردد که علاوه بر موارد مورد نیاز قرارداد مواردی چون نوع و زمان برقراری خدمات، شیوه های دریافت وجه، حل اختلاف و پرداخت جریمه در صورت قطع خدمات بیش از مدت زمان مجاز، نیز در متن قرارداد ذکر شود.
- درخواست خدمات از سوی متقاضیان به هر تعداد بلامانع است.
- ارائه خدمات در محدوده امکانات فنی هر مرکز و با رعایت حق تقدم نوبت تقاضای انجام می پذیرد.
- تبصره : دارنده ی پروانه، مکلف است در جهت ایجاد امکانات فنی برای فراهم آوردن تقاضای مشترکین کوشش لازم را به عمل آورد.
- قطع موقت خدمات باید با تکمیل فرم تقاضای قطع، از طرف مشترک، وکیل قانونی وی، استفاده کننده (با ارائه مدارک مندرج در دستورالعمل اجرائی) و یا هر یک از وراثت انجام شود و پس از تسویه حساب آبونمان و دیون معوقه با اخذ تعهد از استفاده کننده و ورثه، مبنی بر پاسخگویی به مدعی صورت پذیرد.
- ارائه مجدد خدمات با تقاضا نامه ی کتبی صاحب امتیاز یا وکیل قانونی وی و با استناد به اسناد معتبر و ارائه برگ تسویه حساب آبونمان و سایر دیون خدمات انجام می شود.

موضوع پروانه

این پروانه فقط برای ارائه ی خدمات عمومی انتقال داده ها به دارنده پروانه اعطا می شود و ارایه هر نوع خدمات دیگر موکول به اعلام موافقت کتبی اعطا کننده ی پروانه و یا اخذ پروانه جداگانه خواهد بود.

شرح خدمات:

الف - برقراری ارتباط و انتقال داده ها، به صورت باسیم یا بی سیم، دائم یا موقت، بین هر پایانه ثابت متصل به تجهیزات دارنده پروانه با پایانه های متصل به شبکه دارنده پروانه و سایر شبکه های انتقال داده ها در داخل کشور.
ب - سایر خدماتی که اعطا کننده پروانه به عنوان بخشی از خدمات عمومی انتقال داده ها محسوب شود، یا مجوز ارایه آن از اعطا کننده پروانه دریافت شده باشد.

تبصره : انجام عملیات حفاری، کانال کشی، نصب دکل به منظور کابل گذاری و نصب تاسیسات مربوطه در فضای عمومی شهری در چارچوب این پروانه ممنوع می باشد. انجام عملیات فوق الذکر به موازات شبکه زیر ساخت کشوری برای تامین ارتباط بین شهری نیز ممنوع بوده و تنها در انحصار دولت می باشد. بدیهی است استفاده از ارتباطات رادیویی تنها پس از اخذ مجوز های لازم در هر مورد امکان پذیر است.

وظایف دارنده پروانه:

- الف** - تامین هر نوع تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای موارد مذکور در شرح خدمات؛
- ب** - بهره برداری و نگهداری شبکه ی دارنده پروانه در چارچوب شرح خدمات؛
- ج** - ارایه خدمات تعریف شده مطابق با شرایط مندرج در این پروانه؛

تبصره: در اجرای وظایف مندرج در بند ب، دارنده پروانه می تواند اقدام به طراحی، نصب، راه اندازی، تعمیر، تعویض و جابجایی هر نوع دستگاه مخابراتی وابسته در ناحیه خدماتی خود نماید.

- تعهدات دارنده پروانه:

- فعالیت در چارچوب پروانه و رعایت دقیق تعهدات.
- رعایت حقوق مشتری و اجرای دقیق توافق نامه سطح سرویس (SLA).
- استفاده از تجهیزات مجاز و استاندارد.
- جلوگیری از هرگونه فعالیت غیر مجاز در حوزه ICT.
- رعایت دقیق شاخص های مرزدار از قبیل فرکانس، پهنای باند فرکانسی، محدوده جغرافیایی، پهنای باند اینترنت و غیره

قوانین سازمان تنظیم مقررات

SLA چیست؟

SLA (Service Level Agreement) یا موافقت نامه سطح خدمات قسمتی از هر قرارداد ارائه خدمات است که به تبیین سطح خدمات مورد توافق می پردازد.

بی تردید، ارائه سرویس با بهترین کیفیت ممکن و تامین رضایت مشتریان همواره یکی از مهمترین ارکان فعالیت گروه شرکت های شاتل بوده است و همواره تلاش همه جانبه ای برای تحقق بخشیدن به این هدف صورت گرفته است.

برای دستیابی به این هدف و اطمینان از تامین رضایت مشتریان، ارائه خدمات به ایشان مطابق ضوابط مصوب شده در جلسه شماره ۱۷۷ کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات رادیویی، مشمول توافق نامه سطح خدمات (SLA) است. پارامترهای این موافقت نامه و توضیح کوتاهی در باره هر یک از آنها در جدول و در سطرهای آتی آورده شده است:

SLA چیست ؟

بر اساس قوانین مصوب سازمان تنظیم مقررات موارد زیر شامل نقض (SLA جبران خسارت) نخواهد بود:

۱. قطعی های ناشی از قوه قاهره (فورس ماژور) مانند حوادث طبیعی. در این حالت زمان کاهش سطح کیفیت خدمات مشمول پرداخت تعرفه توافق شده نیست.
۲. قطعی هایی که به واسطه خرابی تجهیزات خدمت گیرنده باشد.
۳. قطعی هایی که در زمان Down Time باشد.
۴. قطعی هایی که بنا به درخواست خدمت گیرنده باشد (مانند جابجایی، آزمایش شبکه داخلی و) باشد.
۵. قطعی هایی که ناشی از تخطی خدمت گیرنده از قوانین و مقررات و یا مفاد SLA باشد.
۶. قطعی های ناشی از عدم پرداخت صورتحساب.
۷. قطعی های ناشی از صدور احکام توسط مراجع قضایی و یا امنیتی کشور و یا سایر مراجع ذیصلاح که در این حالت زمان قطعی مشمول پرداخت تعرفه توافق شده نمی شود.

مفهوم رگولاتوری

مفهوم رگولاتوری در سال‌های اخیر در ادبیات اقتصادی ما بسیار فراوان شنیده می‌شود. این مفهوم چه چیزی را تعریف می‌کند و سازوکار آن چیست. مقاله حاضر به این پرسش پاسخ می‌دهد.

رگولاتوری در معنا و کاربرد یعنی تنظیم چیزی و یا رفتاری به قصد اصلاح و رسیدن به حد مطلوب و رگولاتور یا مقررات‌گذار کسی است که تلاشش برای کنترل و به قصد اصلاح است. همه بخش‌های اقتصادی نیاز به تنظیم‌کننده یا رگولاتور دارند تا از ایجاد اغتشاش در آنها جلوگیری به عمل آید. اما «Regulation» معنای دیگری هم دارد. «مقررات»؛ دیگر معنی این کلمه است. در مهندسی منظور از این واژه، «تنظیم» و در مدیریت به معنای مقررات است. در انگلیسی این کلمه در جایگاهی استفاده می‌شود که کارکرد مقررات‌گذاری مدنظر باشد. اما معادل رسمی و قانونی آن در زبان فارسی و اداری ما تنظیم مقررات است. نمونه‌هایی از مقررات‌گذاران ما در ایران عبارتند از شورای شهر، بورس، خانه احزاب، اتاق بازرگانی، کمیته ملی المپیک، نظام پزشکی، بانک مرکزی و... و نمونه‌هایی از سازمان‌های جهانی رگولاتور عبارتند از اتحادیه بین‌المللی مخابرات، سازمان بهداشت جهانی و CONGO که نهادی جهانی برای هماهنگ‌کردن نهادهای مردمی یا NGO هستند.

چند سال پیش اداره‌ای در وزارت پست و تلگراف و تلفن وجود داشت با نام اداره‌کل ارتباطات رادیویی. وظایف این اداره تنظیمات فرکانسی و مشخص‌کردن محدوده مجاز طیف فرکانسی برای هر یک از بهره‌برداران از این طیف بود. این بهره‌برداران در آن زمان خلاصه می‌شدند به چندین دستگاه و وزارتخانه و نهاد دولتی و نیز نیروهای نظامی و انتظامی کشور که از بی‌سیم استفاده می‌کردند.

در سیصد و شصت و پنجمین جلسه علنی مجلس شورای اسلامی که روز چهارشنبه بیست‌وسوم مهرماه سال ۸۲ برگزار شد، لایحه وظایف و اختیارات و تغییر نام وزارت پست و تلگراف و تلفن به تصویب رسید. بخشی از وظایف این وزارتخانه که در غالب کمیسیون تنظیم مقررات گنجانده شده بود، دو سال بعد و در مردادماه ۸۴ طی مصوبه هیأت وزیران به سازمان تنظیم مقررات سپرده شد.

ضرورت ایجاد رگولاتوری

سال‌های دهه ۸۰، شروع موج خصوصی‌سازی در کشورهای مختلف دنیا است. انگلستان پیشگام خصوصی‌سازی در جهان بوده و تا سال ۱۹۸۶ قریب به هفت و نیم میلیارد پوند از دارایی‌های دولت را آزاد و به بخش خصوصی واگذار کرده که شش میلیارد و هفتصد میلیون پوند آن از فروش هفت شرکت بزرگ دولتی تأمین شده است.

در این میان، سهم شرکت مخابرات انگلیس (BT) برابر با سه میلیارد و ششصد میلیون پوند بود؛ به این ترتیب انگلستان در بخش خصوصی‌سازی در جهان مقام نخست را دارد.

در خاورمیانه نیز پاکستان از جمله کشورهایی بود که از اوایل دهه ۸۰ به سازوکار بازار روی آورد و سهام و مالکیت بخش‌های مختلفی از اقتصاد، اعم از بانکداری، حمل‌ونقل، برق، انرژی، ارتباطات، نفت و گاز، راه‌آهن و بنادر را به بخش خصوصی که اغلب با مشارکت سرمایه‌های خارجی ایجاد شده بود، منتقل کرد.

از آغاز دهه ۹۰ تا پایان سال ۱۹۹۷، نیمی از کشورهای عضو اتحادیه اروپا، بخشی از مالکیت دولتی را به خصوصی تبدیل کردند. یکی از بخش‌های اقتصادی که خصوصی‌سازی در آن دیر هنگام اتفاق افتاد، بخش‌های مخابراتی بود، زیرا خصوصی‌سازی در بخش مخابرات فرآیندی پیچیده است که در آن

سرمایه‌های خصوصی و دانش فنی بهره‌برداران غیردولتی برای ارائه بهتر خدمات مخابراتی به کار گرفته می‌شود. زمان‌بندی و اجرای موثر این فرآیند، راه‌های متعددی دارد.

در دهه پایانی قرن بیستم، شاهد تغییرات بی‌سابقه‌ای در صنعت مخابرات جهان بودیم و بسیاری از اپراتورها و فراهم‌کنندگان دولتی خدمات مخابراتی، خصوصی شدند و موج رقابتی مثبتی در بازار جهانی مخابرات به وجود آمد. در این میان، با توجه به توانمندی‌های هر کشور، فعالیت‌های متفاوتی بر اساس بازارهای به وجود آمده از فروش خدمات مخابراتی شکل گرفت، به گونه‌ای که رویکردی همگرا موجب ترغیب کشورها به انجام تجدید ساختار، خصوصی‌سازی و آزادسازی بخش مخابرات شد.

از این رو، طی دهه ۱۹۹۰ رویکرد و قاعده تأمین و ارائه خدمات بر اساس بازار به‌طور وسیعی از سوی دولت‌ها پذیرفته شد و تعداد کشورهای دارای سازمان ملی تنظیم مقررات مخابراتی در دنیا از ۱۲ به ۹۰ رسید. البته این پرسش همیشه از سوی منتقدان مطرح بوده که آیا تأمین نیاز مخابرات بر اساس بازار نباید با مداخله کمتری همراه باشد؟ در پاسخ باید گفت که در بلندمدت «آری» و در کوتاه‌مدت «خیر».

از آنجا که سایت‌های انحصاری دولت نیازی به تنظیم مقررات ندارند، هنگامی که بحث خصوصی‌سازی مطرح می‌شود، این نیاز به صورت بسیار چشمگیر حس خواهد شد، چراکه معرفی رقبا در بازارهای تازه خصوصی‌شده این نیاز را افزون می‌کند. در واقع تنظیم مقررات به عنوان مرجعی بین اپراتورهای تازه وارد و اپراتورهای قدیمی است، بنابراین برای تغییر شکلی موفق، از حالت سیاست‌های انحصارگرای بازارهای مخابراتی به حالتی رقابتی، نیاز به مداخله قانونمند، الزامی است و بدون در نظر گرفتن این مساله، احتمال به وجود آمدن یک رقابت مناسب دیده نمی‌شود. به بیان دیگر در این دوره نقش تعیین مقررات در سازماندهی امور بسیار حیاتی و چشمگیر است.

اما آنچه در این میان مهم به نظر می‌رسد، جداسازی تنظیم‌کنندگان مقررات از اپراتورهای مخابرات در بازار از یک سو و دولت از سوی دیگر است. چنین جداسازی باعث بالا رفتن میزان تطابق مقررات با مقررات تجارت بین‌المللی خواهد شد. البته این عدم وابستگی، به ساختار قانونی، اقتصادی و فرهنگی هر کشوری بستگی داشته و بر این اساس از کشوری به کشور دیگر متغیر است. در سراسر جهان، تعداد نهادهای ملی تنظیم مقررات که مستقل هستند، زیاد نیست. به همین دلیل است که در بیشتر کشورها، تنظیم‌کنندگان مقررات توسط دولت، انتخاب و بوجه آنها نیز توسط دولت تعیین و کنترل می‌شود. هر قدر میزان استقلال نهاد تنظیم مقررات از دولت بیشتر باشد، میزان بی‌طرفی آن هم بیشتر و فشارهای مداخله‌جویانه از ناحیه امور اجرایی یا سیاسی نیز کمتر می‌شود. توجه به این حالت عدم وابستگی، به ویژه در جایی مهم است که دولت مسئولیت خصوصی‌سازی را بر عهده می‌گیرد.

اپراتورها و سرمایه‌گذاران مخابرات این مساله را باور دارند که یک سازمان غیروابسته قادر است بازاری هدفمند و شفاف ایجاد کند. رسیدن به چنین استقلالی، بستگی به اعتبار و قدرت نهاد تنظیم‌کننده مقررات دارد. در نهایت این «استقلال» به مفهوم عدم وابستگی این نهاد به قوانین و سایت‌های حاکم بر کشور نیست، چراکه سازمان‌های تنظیم مقررات در مقابل مجلس و دولت مسئول هستند.

نهاد تنظیم‌کننده مقررات و حاکمیت

یکی از پرسش‌هایی که اغلب مطرح می‌شود این است که رابطه نهاد تنظیم‌کننده مقررات و حاکمیت به چه نحوی است؟ آیا نهاد تنظیم‌کننده مقررات جزئی از حاکمیت است؟ آیا یک دستگاه دولتی، مقررات مورد نظر را تنظیم می‌کند؟ آیا می‌توان این نهاد را به قوه مقننه متصل کرد؟ این پرسش‌ها بسیار کلی است و پاسخ به آنها نیز می‌تواند طیف وسیعی را شامل شود.

در حال حاضر در اغلب کشورها، تنظیم‌کنندگان مقررات توسط دولت انتخاب شده و در مواردی نیز بودجه لازم توسط دولت تخصیص داده و کنترل می‌شود. در بسیاری از حالات، مرزبندی بین دولت، یا حتی نهاد قانونگذار و نهاد تنظیم‌کننده مقررات بسیار دشوار است. مجالس کشورها بیشتر، قوانینی وضع می‌کنند که در کل کشور و در همه بخش‌ها لازم‌الاجراست. دولت‌ها، بر اساس این قوانین، اقدام به تدوین مقررات جزئی تری می‌کنند. در عین حال نهادهای تنظیم‌کننده مقررات در یک حوزه معین، چارچوب‌ها و ضوابط لازم را تعریف می‌کنند. گاهی اوقات یک وزارت تخصصی نیز اقدام به تدوین و ابلاغ مقررات می‌کند. در این حالت نهاد تنظیم‌کننده مقررات جزئی از بدنه دولت است.

آنچه بسیار حائز اهمیت است حرکت به سمت شکل‌دهی یک نهاد مستقل و غیرذی‌نفع در مبادلات بازار است. شاید بتوان بانک مرکزی را نمونه‌ای مناسب به‌عنوان یک نهاد مستقل در زمینه سیاست‌های پولی تعریف کرد. اغلب روسای این بانک‌ها توسط عالی‌ترین مقام اجرایی کشور و یا با مشارکت نهاد قانونگذار انتخاب می‌شوند. دارایی‌های این نهاد، بیشتر متعلق به دولت است. یعنی سهامدار خصوصی ندارد. در عین حال ادعا می‌شود باید مستقل عمل کند. در مورد نهادهای تخصصی تنظیم‌کننده مقررات در حوزه‌های آب و برق نیز می‌توان وضعیت مشابهی را تجسم کرد.

بنابر این می‌توان نتیجه گرفت که فارغ از نحوه تشکیل نهاد، باور عمیق به‌کار کارشناسی و اتخاذ تصمیم‌های مستقل و عدم تلاش برای جهت‌دهی غیرمتعارف به تصمیم‌ها می‌تواند نقش موثری در توفیق نهاد داشته باشد. برای کشورهای در حال توسعه که حتی استقلال بانک‌های مرکزی نیز مورد تردید قرار می‌گیرد، توجه به این نکته بسیار اساسی است.

در حقیقت گرچه نهاد تنظیم‌کننده مقررات همواره با نظام دولتی در ارتباط خواهد بود، اما تاکید می‌شود این نهاد به‌طور کامل خط‌کشی‌شده حرکت کند، از مسائل سیاسی به دور باشد و تا حد ممکن متأثر از تغییرات سیاسی نباشد. لازم به ذکر است در یک حالت خاص می‌توان برای بخش‌های مختلف مانند آب، برق، گاز و... نهادهای تنظیم‌کننده مقررات بخشی تعریف کرده و سپس مسائل مربوط به هماهنگی و نظارت عالی بر این واحدهای بخشی را از طریق یک شورای رقابت (پانل) دنبال کرد. کاری که در فصل هشتم قانون اصلاح موادی از برنامه چهارم توسعه و اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی مورد توجه قرار گرفته است.

نهاد تنظیم‌کننده مقررات در ایران و سایر کشورها

بر اساس قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی کشور بخش‌های اقتصادی باید در جهت مشارکت بیشتر بخش خصوصی فعال شوند. بخش مخابراتی کشور که سال‌ها تحت انحصار دولتی اداره شده است؛ نیز با توجه به این قانون نیاز به تغییرات ساختاری دارد تا بتواند ضمن انجام تکالیف برنامه، شرایط را برای حضور سایر رقبا آماده کند. مخابرات باید با تحولات داخلی و بین‌المللی انطباق یابد و امکان استفاده مناسب و بهینه از فناوری‌های جدید را ایجاد کند که این مهم با تجدید ساختار و ایجاد نهادهای مرتبط میسر خواهد شد. علاوه بر آن دولت باید با فراهم‌آوردن زمینه مشارکت بیشتر و فعال‌تر بخش خصوصی و سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در بخش مخابرات؛ تصدیگری‌های خود را کاهش دهد و بعد حاکمیتی و نظارتی را به‌همراه ایجاد زمینه توسعه و مشارکت موثر برای بخش‌های غیردولتی تقویت کند. یکی از بهترین شیوه‌ها برای ایجاد چنین تغییرات ساختاری در مخابرات، تفکیک وظایف سیاست‌گذاری، مقررات‌گذاری و بهره‌برداری از یکدیگر است. در این شرایط می‌توان وظیفه سیاست‌گذاری را به وزارتخانه، وظیفه مقررات‌گذاری را به واحد تنظیم‌کننده مقررات و وظیفه بهره‌برداری را به عهده بهره‌برداران فعال دولتی و بهره‌برداران غیردولتی سپرد.

بحث‌های زیادی در مورد نحوه ارتباط واحد تنظیم‌کننده مقررات با تصمیم‌گیران سیاست‌های مخابرات مطرح شده است، اما در مورد حداقل اختیارات واحد تنظیم‌کننده مقررات، توافق عمومی وجود دارد.

خدمات سازمان تنظیم مقررات

۱. صدور پروانه سرویس های رادیویی
۲. جدول تخصیص فرکانس های رادیویی
۳. صدور پروانه ارائه خدمات رادیویی
۴. صدور پروانه عرضه خدمات اینترنت ISP
۵. صدور پروانه توزیع اینترنت ISDP
۶. صدور پروانه ارائه خدمات مخابرات ارتباطات همراه و ماهواره ای GMPCS
۷. صدور پروانه دفاتر پیشخوان خدمات دولت
۸. استاندارد و تأیید نمونه
۹. واگذاری شناسه شیء OID
۱۰. پروانه خدمات فیبر نوری FTTX
۱۱. واگذاری کد های خدماتی
۱۲. پروانه ارائه خدمات ارتباطات بی سیم WMAX